

soli sunt juris ecclesiastici. Facile ergo intelligitur quomodo episcopi, licet jure divino æquales, alii aliis priores aut majores dici possent.

PRINCIPUM SECUNDUM.

Constat, quæcumque admittatur sententia, regimen Ecclesie esse monarchicum, hocque de fide esse : unicus enim esse potest totius societatis christianaæ præses et supremus gubernator : unde concil. Florentinum decrevit « Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum, successorem esse B. Petri principis Apostolorum, verum Christi vicarium, totius Ecclesiae caput, et omnium Christianorum patrem ac doctorem existere, et ipsi in B. Petro pascendi, regendi et gubernandi universalem Ecclesiam a D. N. J. C. plenam potestatem traditam esse, quemadmodum in gestis œcumenicorum conciliorum et in sacris canonibus continetur. » Sic Antonius de Dominis negans monarchia formam a Christo immediate fuisse institutam, habitus est ut schismaticus et hereticus. Simul etiam certum est hanc monarchiam aristocracia esse temperatam, ut fere sunt gubernia representativa, in quibus princeps supremam habet auctoritatem, sed non omnino absolutam; nonnullis fundamentalibus statutis, quæ prætergredi non potest, subjicitur; universam et a solo Deo dependentem habet jurisdictionem in omnes subditos, in populum et in magnates : verum in eo casu quædam existit potestas ipsi subordinata, quam tamen destruere non potest. Sic summus Pontifex, ob eminentem auctoritatem suam in Ecclesia, omnibus præest, omnibus providere debet, cuncta regit, moderatur ac gubernat. Attamen, suprema ejus potestas quosdam agnoscit limites; non omnia pro solo arbitrio destruere aut mutare potest; episcopos, v. g. nequit sine justis causis deponere, suspendere aut interdicere; functiones episcopales in illorum dioecesi turbare, aut sibi assumere et per se vel per alios licite exercere non potest; nec pariter ex solo nutu et absque justa causa antiquas disciplinæ generalis regulas, summorum Pontificum decreta

DE VERA ECCLESIA.

et conciliarum canones universim acceptos destruere aut mutare; tunc enim non recte gubernaret, sed sua potestate abuteretur. Sub eo respectu potestas ejus canonibus est moderanda.

Hoc sepius publice confessi sunt plurimi summi Pontifices. 1. Cælestinus, Epist. 1 ad Illyricos, ait : « Domine nuntur nobis regulæ, non dominemur regulis. » Gregorius VII ad Sanctum, Arragoniæ regem, qui aliquam postulabat dispensationem, sic respondit : « Solet sancta sedes Apostolica pleraque, considerata ratione, tolerare; sed nunquam in suis decretis et constitutionibus a cordia traditionis recedere. » Labbe, t. 10. S. Bernardus sic monet Eugenium papam, l. 3 de Consider. c. 4 : « Ubi necessitas urget, excusabilis dispensatio est; ubi utilitas provocat, laudabilis dispensatio est.... cum nihil horum est, non plane fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est. »

Unde sic merito Bossuet, *Sermon sur l'unité de l'Église*, 2e point : « L'océan même a ses bornes dans sa plénitude, et s'il les outre-passoit sans mesure aucune, sa plénitude seroit un déluge qui ravageroit tout l'univers. Au reste, la puissance qu'il faut reconnoître dans le Saint-Siège est si haute et si éminente, si chère et si vénérable à tous les fidèles, qu'il n'y a rien au-dessus que toute l'Église catholique ensemble; encoré faut-il savoir connoître les besoins extraordinaires et les extrêmes périls où il faut que tout s'assemble et se réunisse. »

ARTICULUS QUARTUS.

DE PRÆROGATIVIS DIGNITATI SUMMI PONTIFICIS ANNEXIS.

Inter illas prærogativas aliæ sunt certæ et ab omnibus admissæ, aliæ vero sunt controversæ : hinc duplex erit hujus articuli paragraphus.

§ I. — De prærogativis Romani pontificis certis et communiter admissis.

Septem præcipue numerantur hujusmodi prærogativæ : 1° centrum unitatis catholicæ; 2° potestas edendi decreta

fidei et condendi leges que cunctos obligent Christianos; 3º jus dispensandi ab omnibus etiam conciliorum generalium legibus; 4º concilia generalia convocandi, tanquam præses celebrandi eaque confirmandi; 5º causas majores tum fidei, tum disciplinae generalis ad se evocandi et appellations episcoporum suscipiendi; 6º episcopos confirmandi ac instituendi. 7º Denique jure divino immediatam habet jurisdictionem per totum orbem Christianum.

SECTIO PRIMA.— De centro unitatis catholicæ.

Jam probavimus in prima hujus tractatus parte principium unitatis tum ratione doctrinæ, tum ratione regiminis in vera Ecclesia semper exstitutum esse. Nunc ostensuri sumus hoc principium in summo Pontifice tanquam in centro residere.

PROPOSITO.

Romanus pontifex est centrum totius unitatis catholicæ.

Prob. Illud pro certo tenendum est quod constat Scriptura sacra et traditione: atqui propositio nostra constat Scriptura, etc.

1º *Scriptura sacra.* Pontifex Romanus, ex dictis, est fundamentum et caput Ecclesiæ, supremus pastor ovium et agnorum: ergo sicut omnes partes ædificii fundamento niti, omnia corporis membra cum capite communicare, omnesque oves et agni gregis regimini pastoris subjici debent, sic et omnes fideles necnon inferiores pastores cum summo Pontifice uniantur necesse est. Omnia igitur ab ipso procedere, omnia ad eum redire debent, sicut in circulo omnes radii a centro procedunt et ad centrum redeunt. Ergo summus Pontifex re ipsa est centrum unitatis in Ecclesia. Ergo 1º.

2º *Traditione.* Unanimis est conciliorum et SS. Patrum sententia circa hoc punctum; hæreticos et schismaticos omni tempore confutaverunt SS. Patres, ostendendo eos non habere communionem cum sede Romana. Plurimorum testimonia paucis lineis sic nervose contrahit *Bossuet*, *Sermon sur l'unité de l'Église*:

« L'autorité ecclésiastique, premièrement établie en la personne d'un seul, ne s'est répandue qu'à condition d'être toujours ramenée au principe de son unité, et que tous ceux qui auront à l'exercer se doivent tenir inséparablement unis à la même chaire.

« C'est cette chaire Romaine tant célébrée par les Pères où ils ont exalté, comme à l'envi, la principauté de la chaire Apostolique, la principauté principale, la source de l'unité, et dans la place de Pierre, l'éminent degré de la chaire sacerdotale, l'Eglise mère, qui tient en sa main la conduite de toutes les autres Eglises; le chef de l'épiscopat, d'où part le rayon du gouvernement; la chaire principale, la chaire unique en laquelle seule tous gardent l'unité. Vous entendez dans ces mots, saint Optat, saint Augustin, saint Cyprien, saint Irénée, saint Prosper, saint Avit, saint Théodore, le concile de Chalcédoine et les autres; l'Afrique, les Gaules, la Grèce, l'Asie, l'Orient et l'Occident unis ensemble. »

Quicumque ergo vinculum unitatis cum legitimo summo Pontifice solvit, eo ipso ad corpus Ecclesiæ, extra quam nulla salus, jam non pertinet; et sicut membrum a corpore humano sejunctum arescit, ita quisquis cum pontifice Romano communionem unitatis non servat, a fonte vitæ spiritualis separatur et moritur.

Hinc plurima sequuntur, videlicet:

1º Ecclesia Christi essentialiter est Romana, ac proinde veri fideles necessario sunt catholici Romani.

2º Privati homines ipsique sacerdotes nunquam legitimate pronuntiare possunt tales aut tales Pontificem canonice non fuisse electum, in hæresim vel in apostasiam lapsum esse, et sub hoc praetextu decernere communionem cum illo habendam aut servandam non esse. Ubi episcopi sunt moraliter unanimis in admittendo tali homine tanquam legitimo B. Petri successore, nemo ab illius communione discedere potest, quamecumque ob causam, quin eo ipso extra viam salutis constituantur. Sic societas, vulgo dicta *la petite Église*, funditus ruit.

3º Qui ore tenus duntaxat pontifici Romano uniuntur,

ad veram Ecclesiam de facto non pertinent; absurdum enim et ridiculum foret dicere unionem cum summo Pontifice necessariam, in verbis tantum consistere et non in actionibus: unde seipso manifeste decipiebant Janseniani, qui ad Ecclesiam eos damnantem pertinere volebant.

4º Episcopi contra decreta summi Pontificis electi et confirmati, qui professionem fidei suæ, ut aiunt, ad eum mittunt, prætententes, sub hac unitatis specie, se communionem essentiali cum illo servare, evidenter sunt schismatici. Tales sunt Archiepiscopi Trajectenses, qui, ab anno 1723 usque nunc, juxta hanc methodum sibi succedunt: gravioribus censuris ecclesiasticis a sancta Sede perculsi, nihilominus in obstinatione sua perseverant et gloriantur se catholicos Romanos esse.

5º Summus Pontifex jurisdictionem proprie dictam habet in schismaticos et etiam in haereticos; tanquam enim B. Petri successor habet auctoritatem in eos omnes qui ad Christum pertinent: at omnes qui valide baptizati sunt, licet rebelles, ad Christum pertinent, sicut cives contra principem conjurati nihilominus sunt ejus subditi, et milites profugi, a duce suo legitime puniuntur.

SECTIO SECUNDA.— De potestate edendi fidei decreta et condendi leges quæ cunctos obligent Christianos.

PROPOSITIO.

Summus Pontifex potest, ratione sui primatus, edere fidei decreta et condere leges quæ cunctos obligent Christianos.

Prob. Hoc admittendum est quod praxi Ecclesiæ et rationibus theologicis evidenter constat: atqui praxi Ecclesiæ, etc.

1º *Praxi Ecclesiæ.* Nam in omnibus retro saeculis summi Pontifices tulerunt fidei decreta et condiderunt leges quæ ad omnes Christi fideles spectarent et eos obligarent. Inter multa alia, citari possunt exempla Victoris in causa Paschatis, B. Stephani in causa baptismi ab haereticis collati, Damasi in causa Macedonii, Siricij in causa Joviniani, Innocentij I, Zosimi, Bonifacii, Cælestini I et

Sixti III in causa Pelagianorum, ejusdem Cælestini in causa Nestorii, Leonis Magni in causa Eutychetis, etc. Ergo 1º.

2º *Rationibus theologicis,* tum quoad fidei decreta, tum quoad leges. 1º *Quoad fidei decreta.* Summus Pontifex, in quantum est totius Ecclesiæ caput, speciale habet curam errores abigendi aut præcavendi, fideles docendi et deposito revelationis invigilandi: atqui certe hæc præstare non posset, si proprie dictam non haberet potestatem edendi decreta quæ omnes obligarent sensu infra determinando, ubi de infallibilitate summi Pontificis agemus. Præterea, ut varii errores undique nascentes sufficienter reprimantur, et vera Christi doctrina integra semper custodiatur, universalis et permanens existat necesse est auctoritas quæ continuo invigilet, episcopos fidei judices moneat, aut saltem in unum eos jugiter devinciat: porro talis auctoritas est necessario auctoritas summi Pontificis, siquidem concilium generale frequenter coadunari non potest: ergo.

2º *Quoad leges.* Summus Pontifex, vi supremæ jurisdictionis suæ, omnes Christi agnos et oves pascere tenetur, certissime igitur habet a Christo quidquid necesse est ut eos recte pascat: porro non haberet quidquid necesse est, si leges cunctos obligantes condere non posset; nam sæpe reprimendi sunt abusus, coercendæ cupiditates, vendæ virtutes, sanciendæ leges divinæ et humanæ; promovenda, statuenda et observanda est cultus solemnitas; solus pontifex Romanus hæc jure communi præstare vallet: at illa præstare non potest nisi condendo leges quæ cunctos teneant obligatos: ergo.

Pari ratione, sedulo invigilare tenentur summi Pontifices ut conciliorum decreta custodiantur et leges disciplinæ observentur: nam hæc bonum Ecclesiæ regimen requirit.

SECTIO TERTIA.—De potestate dispensandi a legibus conciliorum.

PROPOSITIO.

Summus Pontifex ab omnibus etiam conciliorum generalium legibus dispensare potest, quando legitime dispensandi est locus.

Prob. auctoritate concilii Basileensis, omnium theologorum, et ratione.

1º Auctoritate concilii Basileensis. Sic enim se habet illud concil. apud *Bossuet*, Defens. Decl. part. 3, l. 11, c. 16 : « Concilii statuta in nullo derogant potestati Romani pontificis, quin pro tempore, loco causisque et personis, utilitale vel necessitate suadente, moderari dispensareque possit. »

2º Auctoritate omnium theologorum. Quoad Ultramontanos res patet. Nomine Gallorum sic loquitur *Bossuet*, loco citato : « Neque vero putent a nobis tanta canonum et conciliorum auctoritate constitutas sedis Apostolicæ dispensationes esse sublatas : absit, has enim nemo catholicus, nemo veri regiminis sciens aut rerum ecclesiasticarum gnarus, abstulerit. »

3º Ratione. Bonum regimen Ecclesiae saepe exigit ut ipsius leges per legitimam dispensationem in quibusdam casibus relaxentur ; id omnes fatentur : atqui solus pontifex Romanus jure ordinario ab his legibus dispensare potest : vel enim a pontifice Romano, vel a concilio generali haec dispensatio ordinarie concedenda est : at posterius dici non potest : ergo.

Nec requiritur ut concilia talem facultatem summo Pontifici concedant ; eam enim habet ratione sua dignitatis.

Quinimo, etiamsi concilia positive statuerent quod nulla concederetur dispensatio a tali lege, summus Pontifex stricte non ligaretur hac prohibitione ; ea enim non obstante, concilium generale ab hujusmodi lege dispensare posset, si, attentis rerum adjunctis, id expedire videtur ; at eamdem facultatem habere debet summus Pontifex, si justa dispensandi causa existat. Sic, post concilium

Tridentinum, in quo statutum fuerat nullam concedendam esse dispensationem in secundo gradu consanguinitatis et affinitatis, sess. 24, de Reform. c. 5, similiter dispensarunt summi Pontifices ob rationes quas exponit *Palavicinus*, in Hist. conc. Trident, lib. 23, c. 8.

Hinc in casu necessitatis, ubi de jure positivo et disciplina ecclesiastica agitur, nihil est quod summus Pontifex facere non possit. Id expresse agnovit *Bossuet*, Defens. Decl. part. 3, lib. 11, c. 22 : « Concedimus enim in jure quidem ecclesiastico papam nihil non posse, cum ne cessitas id postularit. » Idem ferme habetur eodem opere eademque parte, lib. 10, cap. 31.

SECTIO QUARTA.— De potestate concilia oecumenica convocandi, celebrandi ac confirmandi.

Jam probavimus supra solum pontificem Romanum posse, jure sibi divinitus concesso, concilia oecumenica convocare et eis praesesse. Restat igitur ut paucis verbis ostendamus quod ipse solus ea confirmare possit et debeat ; duplex autem distinguiri potest hujusmodi confirmatio, scilicet proprie dicta, quae est solemnis decretorum concilii promulgatio ad omnes ecclesias directa, et improprie dicta, quae est tantum simplex assensus vel approbatio.

PROPOSITIO.

Concilium generale vim irrefragabilem non habet, nisi auctoritas summi Pontificis ei accedat, saltem per consensum.

Prob. traditione, ratione et auctoritate theologorum.

1º Traditione. Ipsa enim concilia generalia hanc facultatem in suum Pontifice agnoverunt. Sic concilium Nicænum confirmationem S. Sylvesteri requisivit ; concilium Chalcedonense assensum S. Leonis his verbis petiit : « Romanus igitur, tuis decretis nostrum honora judicium. » Pius IV concilium Tridentinum, per bullam *Benedictus Deus*, ex petitione patrum, confirmavit ac promulgavit.

Plurima quidem celebrata sunt concilia generalia qui-

bus expressa hujusmodi summi Pontificis approbatio non accessit; sed pontifices Romani eis consenserunt saltem per legatos, eorumque execusionem semper prosecuti sunt: porro sic agendo ea sufficienter confirmaverunt: ergo 1°.

2° *Ratione.* 1° Decreta conciliorum generalium sunt actus totius corporis docentis in Ecclesia; at dici non possent actus totius corporis docentis, si caput positive non consenseret. 2° Concilia generalia sunt in suo genere, respectu summi Pontificis, sicut comitia generalia in regno, v. g. in Gallia, in Anglia, etc.: atqui leges in comitiis generalibus constituta vim et robur non habent nisi a rege confirmantur: ergo *a pari* et de cetera conciliorum nondum perfecta sunt nisi a pontifice Romano fuerint approbata. 3° Summus Pontifex est centrum unitatis in fide, sicut in regimine: verum si de cetera conciliorum essent regulæ fidei absque confirmatione summi Pontificis, tunc summus Pontifex jam non foret necessario centrum unitatis in fide: ergo 2°.

8° *Auctoritate theologorum.* Omnes Ultramontani in hoc puncto consentiunt: ipsi vero Galli ab hac sententia non recedunt, nt testatur illustrissimus Bossuet, Gallia orthodoxa, n. 84: » Parisienses ultro consentiunt ex antiquissimis regulis synodos generales absque Romano pontifice nullas esse et irritas. » Ergo 3°, etc. Aliunde, etc. Ergo.

Ex propositione ista quædam deditcuntur consecutaria gravis momenti. 1° Si Pontifex Romanus concilii generalis etiam legitimate congregati dissolutionem aut translationem in alium locum pronuntiet, si ei per se aut per legatos præesse nolit aut cesseret, tunc illud totam Ecclesiam jam non repræsentat, quia conditionibus ad concilia generalia requisitis non est donatum. Hinc 2° concilium Ariminense non fuit oecumenicum, *ut supra notavimus*. 3° Concilium Basileense non fuit pariter oecumenicum, saltem a sessione 29; nam Eugenius IV legatum suum revocaverat, et concilium transtulerat primo Ferrariam, deinde Florentiam, ibique illud celebrabat cum Græcis et multis Latinis, dum pauci episcopi, multo plures secundi ordinis sacerdotes et cardinalis Arelatensis, decreto translationis resistentes, Basileæ adhuc remanebant, sessiones inter-

dum habebant, multa reformationis de cetera edebant, contra Eugenium IV procedebant, hunc pontificem cum gravi scando lo deponebant, et eligebant Amedæum VIII, Sabaudie ducem, qui, ab anno 1439 usque ad annum 1449, fuit antipapa sub nomine Felicis V.

SECTIO QUINTA.— De jure appellationum.

Omnis fatentur, 1° summum Pontificem habere jus ad se evocandi causas majores fidei et discipline generalis: id sequitur ex dictis; 2° simplices sacerdotes non habere jus recurrendi directe ad summum Pontificem: hoc fuit jure ecclesiastico statutum ne ultra modum multiplicarentur appellationes; 3° summum Pontificem appellationes episcoporum suscipere posse; sed controvertitur an illud possit jure divino, an tantum jure ecclesiastico, ex concilio Sardicensi.

PROPOSITIO.

Summus Pontifex, non tantum jure ecclesiastico, sed vi eminentis sui primatus, causas majores fidei et discipline generalis ad se evocare et appellationes episcoporum suscipere potest.

Prob. praxi Ecclesiæ et rationibus theologicis.

1° *Praxi Ecclesiæ.* Quod enim in optimis Ecclesiæ sæculis pontifices Romani fecerunt tanquam Petri successores, id adhuc jure sui primatus facere possunt: atqui in optimis Ecclesiæ sæculis pontifices Romani appellationes episcoporum suscepserunt easque judicaverunt; sic in Oriente a sententiis conciliorum contra se latis appellaverunt S. Athanasius, Eustathius, Sebastensis episcopus, S. Joannes Chrysostomus, Flavianus Constantinopolitanus, Theodoreetus, Ignatius; eos pontifices Romani audiuerunt, absolverunt et sedibus propriis restituerunt: in his autem appellationibus sola B. Petri successoris dignitas et præminentia considerabantur; in Occidente vero Chelydonius, episcopus Viennensis, et Contumeliosus, episcopus Regensis, ad pontificem Romanum appellave-

runt : S. Gregorius Magnus Januarium et Stephanum ab episcopis sua province depositos restituit. Ergo 1°.

2° *Rationibus theologicis.* 1° Naturæ est omnis hierarchia ut de sententis inferiorum ad superiores judices, et tandem ad supremum appellari possit; supremus autem ultimo et definitive judicat: atqui summus Pontifex, non tantum ex jure ecclesiastico; sed vi sui primatus est superior omnibus episcopis seorsim sumptis, ipsisque conciliis provincialibus et nationalibus, sicut caput superius est membris: a judiciis ergo metropolitanorum, pri-matum, patriarcharum, conciliorumve provincialium aut nationalium episcopi condemnati aut depositi ad summum Pontificem appellare possunt.

2° Summus Pontifex, ratione sui primatus, cunctorum canonum executioni invigilare tenetur, eorumque observantiam promovere et urgere debet: atqui munere illo fungi non potest, nisi jus habeat sententiam adversus episcopum inique latam irritandi et annulandi, siquidem per hujusmodi sententiam canones violantur: ergo per se aut per judices a se delegatos eam irritare et episcopum depositum sedi sue restituere potest.

Observandum est cum doctissimo jam citato *Regnier*, t. 2, aliud esse jus appellations suscipiendi et judicandi, aliud vero modum jus illud exercendi: jus ipsum primatut pontificis Romani est annexum; at modus pro arbitrio et pro diversis circumstantiis variari potest. Ex concordato Bononiensi anni 1515, inter Leonem X et Franciscum I, non valet appellatio in Gallia, omissio medio tribunal, et papa tenetur committere judices in ipsis appellantis partibus, ne Galli extra regnum causas suas prosequi cogantur.

SECTIO SEXTA.— De potestate episcopos instituendi.

Institutio idem est ac missio: essentialiter differt ab electione, quæ est tantum indicatio subjecti cui conferenda est institutio seu missio. Variis modis in diversis temporibus facta est electio: modo a clero, consulta plebe, modo a solo clero; modo præsentatio facta est a principe

sæculari, v. g. in Gallia, ex concordato inter Leonem X et Franciscum I initio. Institutio similiter variavit, et concessa est, vel a papa, vel a patriarcha, vel a metropolitano, et in absentia ejus ab antiquiore episcopo ejusdem provinciæ, vel a concilio provinciali. Vide opus D. Frasynius cui titulus: *Les vrais Principes de l'Église galliane.*

PROPOSITIO PRIMA.

Institutio canonica, ab ecclesiastica potestate accepta, est omnino necessaria in genere.

Prob. 1° Scriptura sacra, nempe omnibus textibus quos attulimus demonstrando veram Ecclesiam debere esse Apostolicam ratione ministerii. Nullus enim validam habet potestatem spiritualem in populum Dei, nisi legitimam missionem a Christo per Apostolos eorumque successores descendenter acceperit: porro talis missio a sola potestate ecclesiastica conferri potest: ergo.

Prob. 2° concilio Trident. Sic enim se habet, sess. 23, c. 4: « Decernit (sacrosanta synodus) eos qui tantummodo a populo aut sæculari potestate ac magistratu vocati et instituti, ad haec ministeria exercenda ascendunt, et qui ea propria temeritate sibi sumunt, omnes non Ecclesiæ ministros, sed fures et latrones, per ostium non ingressos, habendos esse; » et canone 7 ejusdem sess. sic concludit: « Si quis dixerit... eos qui nec a ecclesiastica et canonica potestate rite ordinati nec missi sunt, sed aliunde veniunt, legitimos esse verbi et sacramentorum ministros: anathema sit. » Ergo.

Prob. 3° ex SS. Patribus, ut supra loco citato.

Prob. 4 ratione theologica. Ad servandum bonum ordinem, requiritur ut proprium territorium unicuique episcopo assignetur; id evidenter patet: atqui solitus potestatis ecclesiasticae est territorium episcoporum ita determinare, cum de muniberis ecclesiasticis obeundis proindeque de potestate spirituali exercenda agatur: ergo.

Quod autem de institutione episcoporum dicitur, pari